1e Jaargang, nummer 3, 2 september 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Calvijn en de Evangelisten - 3, en het Geheimenis van de christelijk gereformeerde kerk

---

CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 3

Als we om ons heenkijken en vragen of God voor ons zorgt, dan zouden we al snel het antwoord ‘nee’ kunnen krijgen. Al die rampen, hongersnoden, oorlogen, waardoor de mens voortdurend vergaat. Nee, God lijkt helemaal niet voor ons te zorgen, alsof het God allemaal niet kan schelen. Maar dan moeten we beseffen dat God op een hele andere wijze voor ons zorgt dan op de menselijke wijze. Waar gaat het God dan om ? Als ik zo de oude en nieuwe bijbel lees, in de grondteksten, dan wordt het mij al snel duidelijk : ‘geld’. Maar dan niet het aardse, menselijke geld, maar het hemelse geld. ‘Koop van mij,’ wordt er gezegd. Niks wordt je zomaar in de schoot geworpen. De hemelse wetten zijn onverbiddelijk, en het is een ijzeren hemelse economie. Ook gaat het niet zomaar om kennis, want ook die moet verdiend worden. ‘Ho, stop,’ zullen de genade-predikers dan zeggen. Zij zijn niet onderwezen in de leer van Calvijn die stelde dat genade een hoger verdienmodel is, een hemels loon. Paulus onderwees dit ook trouwens, in de grondtekst. Vele genade-predikers zijn niet welonderwezen in de grondteksten. Zowel Calvijn als de grondteksten kennen ze in wezen niet. Daarom riep de kerkorde, of de synode, of het convent, van Wezel in 1568 de mens op om terug te keren tot de grondteksten. Er was nog een werk te doen. Daar zijn de genade-predikers vaak vies van, maar we kunnen alleen binnengaan door hard werk, zoals Lukas 13:24, en de NLT vertaalt dat als : ‘Werk hard om door de smalle poort binnen te gaan.’ Dat is afsterven aan het oude verdienmodel en het nieuwe verdienmodel te leren.

‘Ja,’ zeggen de genade-predikers dan, ‘maar het gaat niet om verdienen en kopen, want dat heeft Jezus al voor ons gedaan. Wij moeten geloven, en dan zal genade ons behouden, opdat geen vlees zal roemen.’

Toch hebben zowel de oude als de nieuwe bijbel het over verdienen en kopen. Niet door het vleselijke, maar door het geestelijke. De vleselijke werken en het vleselijke roemen moeten vergaan. We moeten de wereld verbeteren door kennis op te doen. Nu zien we alleen maar een woeste natuur, en de mens heeft de handdoek in de ring gegooid. Paulus beschrijft het als een wedstrijd tegen het vlees. Die wedstrijd kunnen we niet overslaan. De mens heeft allerlei makkelijke wegen tot de hemel bedacht, en bedriegt zichzelf ermee. Ze hebben zichzelf een gemakkelijk kruis aangemeten. Ze hebben verwende oren, en die zijn doof geworden. Het is het gouden, fluwelen gelukskruis van Laodicea, niet het ruwhouten en bebloede kruis van Golgotha. Het is het evangelie van : ‘Je hoeft er niets voor te doen, opdat je niet roemt.’ Maar Paulus stelde dat we moeten roemen in het kruis. Er is dus vleselijk roemen en geestelijk roemen.

De mens wil dit allemaal niet en verzint korte wegen, die overigens dood lopen. De lange, smalle weg willen ze niet begaan. Van studie willen ze niet horen. Ze hebben hun eigen studie-groepjes met hun eigen populaire boekjes die alles hebben ingekort. Ze zijn niet meer in loondienst bij de Heere. God is nu hun vriendje geworden die ze kunnen rondbazen.

Calvijn had net als Mohammed extremistische trekjes, maar de boodschap die ze brachten was de eis van de hemel. Er moest iets veranderen. De mens moest het niet verabsoluteren, maar ermee verder gaan in de doorgaande reformatie. Zowel Mohammed als Calvijn schreven hun eigen bijbel. Mohammed deed dat voor de middeleeuwen, en Calvijn in de na-middeleeuwen. De nieuwe bijbel moest toen komen als het nieuwe testament voor deze bijbels. Zowel Mohammed als Calvijn lieten zien dat er iets grondigs mis was in wereld en kerk. Ze ontmaskerden beiden het grote Laodicea, het monster met de vele koppen. Er was iets bijtends en iets bitters in hun leer, en dat moest ook wel. Nu zou de mens het nog moeten vergeestelijken. Het waren gedichten van de hemel gezonden, als psalmen.

Calvijn was de Mohammed van de reformatie. Nu moest er nog exegese komen. Het was allemaal nog rauw en woest.

Calvijn noemde de zorgeloosheid van de goddelozen geen geringe bron van ergernis, want het leek dat zij gewoon straffeloos met God konden spotten. We hebben daar allemaal mee te maken, in wereld en kerk, dat het grootste deel van de mensheid de boodschap van God

verachten, stelt Calvijn. Hij noemt hen de trotsen en de weerspannigen. Ja, een grote ergernis zijn zij. We hebben daar dagelijks mee te maken. Maar Calvijn wijst erop dat zij in onzinnige vreugde zijn, omdat hun wegen leiden tot dood en verderf. Dat is wat de aanlokkingen van de voorspoed die ze genieten is, stelt Calvijn. Niet iets om jaloers op te zijn. We moeten ons niet laten meesleuren, maar kiezen voor het eerbiedigen van God. Hij noemt genade een werk en een loon. Het is een strijd. Ook Berkouwer bouwt in zijn dogmatiek een brug tussen genade en werken. Zo is er enigszins een verzoening tussen het katholieke overblijfsel en het reformatorische overblijfsel. Laten we niet vergeten dat juist de katholieke kloosterorders en hun reformaties de bron zijn geweest van de hussitische en calvinistische reformaties. In die reformaties ging het zowel slechter als beter, dus we moeten wel koers blijven houden, het kaf scheiden van het koren, en opgaan tot de doorgaande reformatie, zoals die ook in de beweging van de vrijgemaakte kerk van Klaas Schilder aanwezig was. Ze waren er nog niet.

Laodiceaanse hypergenade is één van de grootste valstrikken op het pad. Ze willen toch Jezus volgen ? Maar Jezus was een dientsknecht die zijn leven aflegde, zich de minste achtte. Waarom willen ze dan geen dienstknecht zijn en zeggen ze dat alles genade is, dat we alleen door geloof, of alleen door genade, behouden worden ? Dan ben je zwaar aan de drugs. Je denkt dat je God kunt bedriegen dan ? Daarom zei Calvijn ook dat de uitverkiezing door Abraham niet genoeg is, maar dat de mens ook uitverkoren moet zijn door Jakob, als een diepere uitverkiezing.

Kersten noemt ook psalm 105:6 :
‘Gij nakroost van Abraham, zijn knecht, gij kinderen van Jakob, zijn uitverkorenen.’

Maar de mens heeft theologie geromanticeerd. De mens houdt van vleien en zwijmelen, ook in het geestelijke en religieuze. Laodicea is de romantische kerk, maar het is een vleselijke romantiek die de kantjes er vanaf loopt, met de pet ernaar gooit, op het niveau van een flutromannetje of een roddelblad. Laat het oud klinken, alsof de voorouders erachter staan, maar het is groot bedrog. Calvijn was geen romanticus, maar was meer een mathematicus. Hij voelde de dreiging hangen. Al die romantische goden die de mensen hadden verzonnen in hun ijdele gemakszucht zouden hen tot de afgrond leiden. Calvijn kwam daarom net op tijd. Maar het kwam ook als een oordeel, want Calvijn was in principe gewoon een farizeeër. Nu moest de mens nog op zoek gaan naar het verborgen calvinisme.

In zijn hoedanigheid als farizeeër was Calvijn als een na-middeleeuwse Nikodemus, die nachtelijke gesprekken met Jezus had, en is daarom van belang. Calvijn wees erop dat Jezus tegen de farizeeërs had gezegd dat de komst van het rijk van God niet met uiterlijke vertoning zou komen. Het koninkrijk van God is van binnen, en is in zwakheid sterk, tenzij de zwakheid door vadsigheid wordt vergroot, want dan is het een vleselijke zwakheid, zoals Calvijn stelt. Deze valse zwakheid van de wereld biedt geen weerstand meer tegen de verzoeking. Het is de zwakheid waarnaar de teugelloze vrijheid leidt, nadat die de mens misleidt heeft met grote kracht. Uiteindelijk raken ze verward in de strikken van hun eigen bedrog, stelt Calvijn. Hij noemt het het doodlopende pad van de schijn-gerustheid en zorgeloosheid. Blijf dus op het lange en smalle pad. Daarom riep Calvijn de vromen ook op om op wacht te staan. Dat moet ook wel, want het smalle pad is zeer glibberig, en velen glijden er van weg. Hij waarschuwt ook dat de valse profeten niet met geringe middelen ter misleiding zijn toegerust. Zij buiten de vadsige zwakheden van de mensheid geheel uit. Het vlees blijft zich verbazen en verwonderen over pseudo-theologische anabole steroïden, en heeft een schuilplaats in deze helden die ze vereren. Calvijn stelt dat dit het oordeel is op ondankbaarheid, dat de mens met allerlei vreemde winden van leer wordt meegesleurd en ermee vleidt. Ze worden aan hun leugens overgegeven, opdat zij erin geloven. Zo bevestigen ze dan hun bijgeloof met wonderen, stelt Calvijn in zijn commentaar op Mattheus 14.

HET GEHEIMENIS VAN DE CHRISTELIJK GEREFORMEERDE KERK

In 1869 kwamen christelijk afgescheiden gemeenten en gereformeerde kerken onder het kruis samen om als christelijk gereformeerde kerk verder te gaan. Ze waren allemaal voortgekomen uit de 1834 scheuring met de hervormde kerk. Ook vóór 1869 noemden kerken zich al christelijk gereformeerd, en de Nederduits gereformeerde kerk van vóór 1816 werd ook wel christelijk gereformeerde kerk genoemd, dus de naam was niet nieuw.

Veel christelijk gereformeerde kerken voegden zich bij de opkomende kerk van Kuyper in 1892, maar een klein deel bleef christelijk gereformeerd, omdat Kuyper de broodjes te zoet bakte. De christelijk gereformeerde kerk had hogere standaarden en ze wilden niet meegesleurd worden met wereldsgezindheid, en allerlei slappe, lauwe en makkelijke wegen. Ze wilden op het smalle pad blijven. Dat werd hen niet in dank afgenomen, en ze werden ook verketterd. In de Wekker van 30 december 1904, in het artikel ‘Paarlen van Luther’, werd gesteld dat er geen naam is, die men op aarde vijandiger is, dan juist die van Jezus Christus; “niet dat men hem niet zou kunnen noemen of horen noemen; integendeel, juist de ergste en bitterste vijanden van dezen naam gebruiken denzelven en roemen

hem wel het allermeest, en noemen zich daarenboven het volk Gods, maar ons lasteren en verdoemen zij als ketters en de ergste vijanden Gods. Waarom? Daarom, dat wij dezen naam niet een blote naam laten blijven, enkel met letters geschreven.”

Onder volgelingen van Jezus is grote oorlog. Allemaal strijden ze over wie de ware Jezus heeft. Men heeft een afgod van Jezus gemaakt, en de betekenis weggetrapt. Jezus is tot een dode vorm geworden. Och, laten wij toch op het smalle pad blijven. De poort is eng. Velen zullen proberen binnen te gaan, maar weinigen zullen kunnen binnengaan. Velen zullen het proberen en falen, ook al roepen ze de naam van Jezus. Je komt er niet zomaar in met de naam van Jezus, maar met het karakter van Jezus. Jezus wilde niet verafgood worden, of een familie-wapen zijn, maar wees op de armen, opdat wij hen zouden weldoen, de minsten. Dat was de ware betekenis van Jezus, en wij moeten zelf ook de minsten zijn. Het artikel sluit dan af met te zeggen dat wanneer het Evangelie recht ingang zal hebben, dan moet zich vooraf een honger en kommer verheffen in het geweten. Het Evangelie komt tot niemand die overvloed heeft, maar alleen tot de beangstigde gewetens, die in grote honger zijn en een ledige ziel hebben. De sleutel is dus het geweten, zoals ook in de leer van Calvijn.

J. Wisse stelde dat de wereld en haar kinderen waren verblind, doordat ze het gif der zonden als kostelijke en keurige lekkernij zagen. Hierin openbaart zich de doodstaat van de mens, stelde hij. Hij wees op Job die niet ophield God te vrezen, ook al brak voor een tijd en wijle zijn hart van leed en droefenis. (De Wekker, 9 december 1904)

J. Wisse (1843-1921) ging destijds samen met F.P.L.C. van Lingen niet mee met de Kuyper kerk. Zij bleven dus christelijk gereformeerd, en al snel voegde P.J.M. de Bruin (1868-1946) zich bij hen. Hij stelde in de Wekker van 25 november 1904 dat “het genadeloon is weggelegd voor allen die de Heere vrezen.” Hij had het over het gericht van ‘de straf, het wee, en de hel’, en dat zij die dit gericht met de Prediker voor ogen worden gesteld hierdoor van de paden van zonde vlieden en afwijken van de weg des doods. J. Wisse wijst erop dat het noodzakelijk is voor hen die de Heere vrezen ‘te leren bidden naar God’s wil’. ‘Heere, leer ons bidden.’ (De Wekker, 18/11, 1904)

De christelijk-gereformeerden hadden een zuiver zicht op het feit dat het volk ten gronde was gegaan door een gebrek aan de vreze des Heeren. J. Wisse stelde dat hoe meer de vreze Gods het hart vervult, hoe ernstiger de vraag wordt: wat wil de Heere dat we doen zullen. Dus eigenlijk : ‘Leer mij naar Uw wil te handelen.’ J. Wisse stelde het geloof niet eenvoudig voor zoals in vele moderne kerken. Hij stelde : ‘Nooit kan de vrucht des geloofs worden genoten, waar het leven des geloofs ontbreekt.’ (De Wekker, 4/11, 1904) Het Woord was voor hem een arsenaal en een apotheek. Hij stelt dat de gelovigen niets anders dan strijdend kunnen ingaan, en dat zij die geestelijk dood zijn die strijd niet kennen. (De Wekker, 28/10, 1904)

De kerk werd gesandwiched in de jaren 1800, tussen de liberale, koningsgeleide hervormde kerk van 1816 en de iets te zoete, met de wereld flirtende Kuyper kerk van 1892. De christelijk gereformeerde kerk was het smalle pad om hieruit te ontsnappen, als een 1800se exodus uit Laodicea. Ze streden tegen zowel 1816 als 1892. Velen gleden mee met de glibberigheid van Kuyper, die een nauwsluitend theologisch systeem had uitgedacht, waar heel wat aan mankeerde, waar vele schakels waren weggelaten. Neo-calvinistisch te zijn was het van belangrijke punten van Calvijn’s leer afgeweken. J. Wisse wees op het belang te bidden : ‘Heere, wat wilt gij dat ik doen zal ?’ (Hand. 9:6) Geliefden, laten we ons leven niet vergooien door de wil van het vlees te doen. Laten we niet in gebreke blijven dit gebed te bidden en deze levenshouding te hebben. Laten we intens deel hebben aan de christelijk-gereformeerde exodus van de jaren 1800, om aan al te liberale en al te schoonpratende instituten te ontkomen. Dit is een strijd tegen dementerende krachten, een strijd tegen geestelijke pensionering. Het is de wereld om gezelligheid te doen, en ook het naamchristendom, waarschuwde J. Wisse. Dwaas is een ieder die op een mens vertrouwd, stelde hij. Hij stelde dat het van belang was om in de eenzaamheid zich te oefenen in stille overdenking om je zo te onttrekken aan het gewoel der wereld en de zorgvuldigheden van het leven. (De Wekker, 7/10, 1904)

De schone, donkere bruid van het christelijk-gereformeerde geheimenis is achter een voorhangsel of wand van bamboe of riet, waar zij haar hut heeft, ver weg van het normale en het menselijke. Haar donkerheid, waar ook F. Mallan op wees in zijn bespreking van de Heidelbergse catechismus, is een beeld van de zondenkennis, het besef hoe groot de zonde en de ellende is, en onze catechismus stelt ook dat we moeten weten hoe groot het waarachtige en goede oordeel des Heeren is over de zonde. Dat is wat de donkere bruid uitbeeldt, en wij zullen enkel tot haar naderen door aan onszelf te sterven. Het is de geheiligde kerk die gelijkvormig is aan het Woord door het kennen van de diepte van de zondeval. Calvijn noemt het de leermeesteres, als het voornaamste stuk van zijn leer, de ontmaskering van het vlees, opdat daardoor het vlees gedood kan worden, het tweede voornaamste stuk in zijn leer. Hierop was de reformatie van 1953 gebouwd. Hierin had het haar bron. Daarom zal de donkere bruid van

Salomo wederkomen tot een oordeel over de aarde, en daarom wordt zij door de wereld bevochten, en vlucht de wereld van haar weg. Ze strijden tegen het christelijk gereformeerde geheimenis, met 1816 en 1892 als wapenen hun hand. J. Wisse was als een 1800se Mozes tegen de Laodiceaanse inquisitie. De Laodiceaanse inquisitie was een groot en hardnekkig kwaad, als een woest varken in de wildernis.

Er is een verschil tussen verdraagzaamheid en goedkeuring, stelt J. Wisse. Het oordeel des Heeren is niet zoals de mensen oordelen, want de liefde van de mensen is zo eng en bekrompen dat zij niets kan verdragen. Het is een liefde die zich verheugd in het leed van een ander, stelt Wisse. God overwint alles juist door goedertierenheid en verdraagzaamheid. Dit is een karaktereigenschap van de donkere bruid, als een ontluikende bloem.

In de paarlen van Luther werd gesteld : ‘Voorzeker, mijn lieve Christenen! gij kunt niet te veel in de Schrift lezen; en wat gij leest, kunt gij niet te veel lezen, en wat gij wèl leest, kunt gij niet te wèl verstaan, en wat gij wèl verstaat kunt gij niet te wel leren, en wat gij wèl leert, kunt gij niet te wèl beleven.’ (De Wekker, 30/9, 1904) In alles moeten we minderen, opdat we tot de diepere betekenissen komen. We moeten niet overdrijven, niet hoger gaan dan ons voegen, rekening houdende met de draagkracht van anderen. De nieuwe bijbel zegt : ‘Wandel met genade, want je mocht het eens aan het verkeerde eind hebben.’ Zeeën 4:10

Hoe schadelijk kan het zijn als je te fanatiek bent voor God, want het kan al snel eindigen in het vlees. Belangrijker is het te worstelen met God en met jezelf en je niet zomaar aan gevoel en emotie over te geven.
